

TEXT: ZDENĚK HANÍK

Křehký intelektuál JIŘÍ ZACH obstál jako trenér v nejtvrďší konfrontaci. V semifinále mistrovství Evropy zaskočil Rusko 3:2, zázračnou jízdu završil finálovým vítězstvím nad Itálií rovněž 3:2 a stal se poprvé v historii mistrem Evropy volejbalistů do 19 let. Trenéra roku týmových her podle Unie profesionálních trenérů ČOV zpovídá Zdeněk Haník, jemuž dělal asistenta u národního týmu při úspěšném mistrovství Evropy 2001.

HRÁČI NESMÍ BÝT LOUTKY

„TRÉNOVÁNÍ MĚ NAPLŇUJE STEJNĚ,
JAKO KDYŽ JSEM HRÁL... PROSTĚ
VÁŠEN URČILA ZŘEJMĚ VŠE.“

JIŘÍ ZACH

Narozen: 14. 2. 1954 v Chebu

→ **Vzdělání:** absolvent gymnázia Příbram, Pedagogické fakulty Plzeň, dálkového studia University Karlovy (geografie), držitel I. třídy - trenér volejbalu FTVS Praha

→ **Zaměstnání:** učitel 1. ZŠ Příbram, od roku 2009 svazový trenér mládeže

→ **Hráčská kariéra:** Baník Příbram, PF Plzeň, Dukla Kolín, Zbrojovka Brno (extraliga mužů)

→ **Trenérská kariéra:** Příbram - mistr republiky: žáci, 5x kadeti, junioři a 3. místo mužů (2003), Slavia Praha - extraliga žen: 2. a 3. místo (2006, 2007), reprezentace kadetů: mistr Evropy a 7. místo na ME (2017), bronz na ME a 8. místo na MS (1998), 7. místo na ME (2015), reprezentace juniorů: 10. místo na ME (2009), asistent mužů: 4. místo na ME (2001)

Známe se dlouho, byli jsme spoluhráči, pracovali jsme spolu s českým národákem i na svazu, začneme tedy netradičně: co jsou tvoje životní hodnoty?

„Vždycky jsem chtěl žít život, který bude mít všechny atributy. Mít rodinu a vychovávat děti. A volejbal měl být jen jednou zájmovou součástí, ale přerostlo to v moje zaměstnání a celoživotní náplň, která úspěšně potlačila vše ostatní.“

To je fajn, když se koníček stane zaměstnáním, ne?

„Jenomže musím zkonstatovat, že mě volejbal úplně uhranul. Nechci, aby to špatně vyznělo, nelituju toho, ani mých zranění, poškození kloubů a podobně. Volejbal mou osobu doslova vyplnil. Celý život se vnitřně žene přes volejbal. Je to moje přirozenost, můj vesmír.“

Náruživost?

„Volejbal mi učaroval v 15 letech, kdy jsem začal hrát. A od té doby, i když jsem samozřejmě vystudoval a kantořina mi přinášela radost, jsem měl sen, že budu hrát extraligu. A ten sen se splnil. Volejbal mě neuvěřitelně bavil. Nikdy jsem neztratil motivaci nebo chuť hrát, ať to byla liga nebo okresní přebor. Na druhé straně jsem vždy měl v sobě vnitřní potřebu jít výš. Ale v podstatě jsem s koncem studia, když mi bylo 23 let, měl jasně nalajnováno, že chci hrát volejbal a věnovat se trénování. Trénování jsem chápal jako pokračování hráčské kariéry. To mě od té doby naplňuje stejně, jako když jsem hrál. Dodnes mě baví se dívat na jakýkoliv volejbal od žáků až po reprezentace. A hrání a trénování mých potomků, tedy syna a dcery, ve mně vždy vyvolávalo stejné pocity, jako když jsem nastupoval do utkání. Nervozitu, úzkost, smutek či radost z vítězství.“

Bez vášně to přeci nikdy nejde...

„I když sebevědomím neoplyvám, ani nějakou mimořádnou vírou v sebe, ve volejbale jsem vždycky nakonec přijal všechny výzvy, přestože výsledek byl nejistý. Prošel jsem si trenérsky všechny volejbalové kategorie – žáky, juniory, muže a ženy, reprezentace. Prostě vášně určila zřejmě vše.“

To je snad příjemný pohled zpět, nebo ne?

„Ano, ale taky mi kvůli volejbalu spousta příjemných věcí unikla. Od 40 let to bylo úplné odezdání se volejbalu. Přesto mám pocit, že jsem volejbalu dlužen, protože mi pomohl vybudovat sebevědomí, dal mi pocit, že něco umím, že mám světu co dát. Mám vnitřní pocit, že ze mě udělal lepšího člověka.“

FOTO: ARCHIV JIŘÍHO ZACHA

Tak nemáš čeho litovat, žiješ přeci život, jako jeden z mála.

„To nelituji, ale zejména posledních pět let je pracovní nasazení více než hektické. Vedu několik reprezentačních družstev, je to jako ve velice, ale opravdu velice zrychleném filmu. Tak si říkám, že bych chtěl vidět tyto filmy a chtěl bych přečíst tyhle knížky, jít do divadla, a přitom vlastně nic jiného nedělat než volejbal. Ale přiznávám, že v podstatě, tam uvnitř, jsem v něm nejspokojenější.“

Trénoval jsi téměř všechny kategorie, můžeš je porovnat?

„Mám nadstandardní znalost volejbalového prostředí, protože jsem jím prošel jako hráč od okresního přeboru až do extraligy a pak vlivem stárnutí i dolů až zpět do okresního přeboru. Trénoval jsem

^ **JEDINOU PORÁŽKU ZE SEDMI ZÁPASŮ NA ME 2017 UTRPĚLI VOLEJBALOVÍ REPREZENTANTI DO 19 LET UŽ VE SKUPINĚ S FRANCÍI. OSTATNÍ SOUPEŘE VČETNĚ TURKŮ, RUSŮ A ITALŮ PORAZILI.**

žáky, kadety, juniory, muže, ženy, reprezentace kadetské, juniorské. I k mužské reprezentaci jsem přivoněl. V posledních letech jsem si vědomě vybral kategorii 15 až 19 let, protože práce s touto věkovou kategorií je tvůrčí. Člověk má možnost ovlivňovat, modelovat, tvořit, nebýt jen správcem. A hráči to už umějí, ale zároveň jsou úžasné otevření ke koncepční práci na své budoucnosti.“

Vedl jsi i extraligové družstvo žen Slaviae Praha. Můžeš to srovnat s prací u mužů?

„Bál jsem se toho, ale nakonec to byly tři krásné roky. Zkušenost se ženami byla dobrá i v tom, že jsem si v hlavě připravil plán, jak a kam se chci s nimi dostat, a ono se to podařilo. Naučil jsem se také reagovat na to, že to je jiná kategorie, jiný volejbal, jiné přístupy. Byla to dobrá zkušenost. A taky

jak život přináší vítězství a prohry... Když mě vyhodili z Příbrami, jako kdyby mi to Pánbůh chtěl vynahradiť. Nastoupil jsem do Slaviae po totální endoprotéze kolena a půl roku jsme neprohráli ani jeden zápas. Stříbrná medaile byla nádherná náplast na zraněnou duši po nedobrovolném odchodu z Příbrami.“

Pamatuji si na to dobře. To bylo vzruchu – mužský trenér u žen...

„Ano, hned začaly polemiky, jestli to je dobrým mančafem, nebo dobrým trenérem. Ty jsi vlastně tehdy napsal, že je to mnou. To jsem si trochu i vyčutnal.“

Jasně, hra týmu je obrazem trenéra.

„Nejhezčí zážitek byl, když jsme porazili Olymp. Vracel jsem se z tiskovky, vešel do šatny, holky stály a tleskaly, to mi nikdy nikdo... Prostě muži to nedokážou dát najevo. Když se vyhraje, tak se plácne, ale tohle bylo silné. Zůstalo to ve mně jako nejkrásnější zážitek z ženského volejbalu. Prostě holky to umí... Jak dokážou být nepřijemné svými vztahovými problémy, tak dokážou také obdivuhodně odměnit.“

Čím jsem starší, tak dospívám k tomu, že holky jsou lepší... (smích)

„Muži to berou jako jistou samozřejmost, prostě to je život, tak jdeme a nazdar. Ale to slovo díky, nějaké uznání, že jsi něco udělal dobře, tak to ne. To od mužů nepřijde.“

Jak se vlastně díváš na utváření sebevědomí? To přeci není předem a priori dané. Je to tak u tebe?

„Sebevědomím neoplyvám, ale pořád o něj bojuju.“

Myslíš, že to tak funguje i u ostatních?

„Já si myslím, že je blbost, když někdo říká: Oni prohrávají, protože je to v hlavách, protože neměli to správné sebevědomí. Spíš si nejsou jistí svojí výkonností. Třeba málo trénovali, nebo se to dobře nenaučili. Někdo to samozřejmě umí skrýt, vystupuje sebevědomě, aniž by tam obsah či kvalita skutečně byly. Ale hra sama nakonec vždy ukáže pravdu, ukáže, jak jsme se připravovali, co jsme tomu opravdu dali.“

Hra sama je přeci pravdou...

„Ve hře neplatí, že uděláš dojem, a on ti někdo dá peníze, nebo se tě někdo lekne, že vystupuješ sebestě jako v pokeru. Ve volejbalu, ale i v jiné hře nakonec sebevědomí musí být potvrzen skutečnou hráčskou kvalitou. Je to věčný souboj, hraju, prohrávám, poučuji se, trénuji, vím, že umím, mám

FOTO: ARCHIV JIŘÍHO ZACHA

sebevědomí, vyhrají, nebo prohrají, a proces začíná znovu.“

A jak tedy o své sebevědomí bojuješ ty?

„Já si pomáhám berličkou opatrnosti, že říkám: To přeci nemůžu vyhrát. Nebo: To prohrajeme. To je spíš vnitřní ochrana, která pomáhá překonat to napětí.“

Oceňuji, že to na sebe říkáš tak upřímně.

„Pořád jsem vycházel z toho být dole, pracovat a pomalu stoupat. Nepřehánět navenek ten pocit, že jsme dobří a že vyhrájeme. Stanovoval jsem vždycky spíš cíle nižší než vyšší, spíš takový podstřel. Jednou jsem to porušil a prohlásil: Ne, já nechci žádné osmé místo nebo postup, já chci na mistrovství světa medaili, pojďme kluci, máme na to! A výsledek nebyl dobrý. Protože jsem přestřelil.“

To znamená, že si vyčítáš, že jsi to řekl?

„Ano, vylezl jsem ze své ulity, ze svého hájemství, kde jsem ve výrocích raději opatrný. Nechal jsem se situací vyprovokovat a přesvědčil se, že sám výrok, ať už číší sebevědomím, nebo poraženectvím, není sám o sobě špatný. Nebyl jsem pokorný.“

Stal ses loni mistrem Evropy. Co ses dozvěděl, co jsi předtím nevěděl?

„Pro mě ten titul byl ze stejného ranku odměn jako ty ženy Slavie. Pánbůh mě odměnil za celý volejbalový život. Titul jsem nečekal. Já neměl žádné velké ambice, prostě jsem to bral jako práci. Nasadil jsem pravidla a mantinely a plnil jsem to i za cenu toho, že to bylo na hraně mých fyzických a psychických možností. Pánbůh mě odměnil tím, že se to všechno sešlo a byl titul. A samozřejmě, když jsme vyhráli, tak jsem hodně přemýšlel, jestli to byla čistá náhoda. Ale pak jsem si zpětně rekonstruoval celou cestu týmu. A co jsem se dozvěděl? Tak především, že se mi povedlo to, co jsem dříve trochu opomíjel. Byla to péče o motivaci hráčů, jejich identifikaci s realizačním týmem, spoluhráči. Vše jsem zapracoval do plánu přípravy družstva na vrchol tréninkového cyklu, tedy na kvalifikaci na ME kadetů. Jsme

tým, máme cíle, a že to budeme deklarovat nějakou smlouvou. Začal jsem s tím už u předcházejících ročníků (1989, 1997), ale nevyšlo to. Nedokázal jsem je tehdy přesvědčit, někteří se i lekli, tady jsem to už dotáhl.“

Cože, ty jsi měl smlouvu s každým hráčem?

„Ano. Říkáme tomu manifest, ale dá se to i nazvat smlouvou. Já vůbec nepředpokládám, že by hráči nechtěli vyhrávat, že nemají motivaci. Jsou to reprezentanti, jezdí rádi do národáku. Ale k dobrému výkonu a hlavně vítězství to ještě nemusí stačit.“

Čili je potřeba něco jako identifikace?

„Asi. Tréninky přeci nejsou jenom mojí starostí. Já jsem jeden činitel, ale druhý činitel jsou oni. A jiné je trénovat, když je hráč manipulovaný jako loutka, a něco jiného je, když k tréninku přistupuje aktivně. Oponuje, přemýšlí, zlobí se.“

^ POSTUP DO FINÁLE ME PŘES RUSY KOUČE ZACHA NADCHL. „DOKÁZALI JSME Z POZICE DAVIDA VZDOROVAT VOLEJBALOVÉMU GOLIÁŠOVI, A CO VÍC - PORAZILI JSME HO. ROZHODLA NAŠE ODVAHA A OBROVITÉ SRDCE.“ JÁSAL.

„Ve volejbalu, ale i v jiné hře sebevědomí musí být potvrzené skutečnou hráčskou kvalitou. Je to věčný soubor, hraju, prohávám, poučuji se, trénuji, vím, že umím, mám sebevědomí, vyhrají, nebo prohrají, a proces začíná znovu.“

„Naše elity nedávají sportu váhu, kterou by měl mít.“

2

DVĚ INDIVIDUÁLNÍ OCENĚNÍ PRO ŠAMPIONY LOŇSKÉHO ZACHOVA VÝBĚRU: NEJLEPŠÍM UNIVERZÁLEM ME BYL VYHLÁŠEN MAREK ŠOTOLA A NAHRÁVAČEM ONDŘEJ PISKÁČEK.

Když vidí, že to třeba spoluhráč flákne, tak třeba i přiloží ruku k dílu i vůči němu. Prostě zainteresování na procesu i na výsledku. Na výsledku jsou většinou všichni zainteresováni, jsou s ním identifikováni, ale s tréninkovým procesem už tolik většinou ne. Prostě: Trenéře, tady jsme a něco s námi dělej.“

Stále nevím, co to prakticky znamenalo.

„Tento reprezentační výběr (1999) byl psychologicky jiný než moje předcházející týmy. Měl svůj vnitřní bohatý život, i svoji specifickou mluvu. Hráči reagovali na život kolem nás, byli schopni se bavit nejen o volejbalu, ale o volejbalu nejradši. Bylo mi to sympatické. Tohle byli doopravdy partneři. Byť zpočátku občas negativní. Žili vlastní život a já jsem potřeboval, aby vzali tým za svůj a žili část svého života cíli reprezentačního družstva.“

A jak jsi to udělal?

„Například v Kolíně na soustředění se mi jednou opili, než jsme jeli na turnaj. Stává se to, trénovali jsme v kuse šest týdnů za sebou. Což hráči předcházejícího výběru nikdy neudělali, nebo jsem o tom nevěděl. O tomhle manifestu jsem s nimi půl roku diskutoval. Ten incident se mi velice hodil při diskusích. Jsou v něm obecné věty typu: v tréninku pracuji vždy na 100 procent, nebo pokud mám nějaký problém, uspořádá se takzvaný sabbat, kde se vše vyřídí. Nebylo to direktivní ve smyslu: podepište a hotovo. Prostě se museli rozmyslet, asi si na řadu i frázovitých otázek odpovědět. A na konci bylo napsáno, že mám právo je nazvat volejbalovými sráči, pokud nebudou pracovat v duchu manifestu, a napsat to na facebook, web, trenérům.“

A jak se to tedy vyvíjelo?

„Asi se mi podařilo je přesvědčit, že naplnění ducha manifestu není jen mojí záležitostí, ale hlavně jejich. Tým mi začal jít naproti. Aniž jsem musel něco nařizovat. Cítil jsem, že už trénuji nejenom proto, že já na ně tlačím, ale šlo to z nich. Nebylo vše samozřejmě ideální, ale já už věděl, že jsou se mnou!“

Vzali to skutečně všichni za své?

„Například jeden klíčový hráč se zranil v posledním tréninku před mistrovstvím Evropy. Místo něho naskočil jiný, zahrál dobře a už neslezl ze hřiště do konce šampionátu. Vždy se držím své teorie: Když v zápase vedeš, tak se do toho nesahá a prostě se soupeř musí zaříznout. Bylo mi celý šampionát toho klíčového hráče líto, že se nedostal na plac. Protože právě on zvedl ducha manifestu. Bezvadné bylo, že nezatrpnul, radoval se z vítězství stejně jako ostatní a bral to za své bez ohledu

FOTO: ARCHIV JIŘIHO ZACHA

na svoji osobní prohru, protože nehrál a nepodílel se bezprostředně na vítězství. A to mi lidsky připadá jako největší úspěch. A o tom je ten zmiňovaný manifest.“

Udělal bys v životě něco jinak?

„Přemýšlel jsem o tom, že mi volejbal vzal zdraví dřív, než by to v normálním životě muselo být. Prožil jsem dobrý život a neměnil bych ho. Možná budu blbě chodit kvůli operovaným kloubům a možná neprožiju jednoduché stáří. Ale nevyměnil bych to.“

Co tí vadí na českém sportu?

„Chápu, že někdo může mít problémy s vrcholovým sportem, peníze a odměňování jsou v něm obrovské a třeba i nezasloužené. Ale vadí mi to, že česká společnost nevnímá sport pozitivně jako takový. Že prostě sport nemá váhu činnosti, která je pro společnost přímo strategicky důležitá. Je nabíledni, že lidská společnost spěje k tomu, že se bude pohybovat čím dál méně. Proč by lidé měli vydávat energii, když nemusí, to máme zapsáno přímo v genech. Ale vydávat ji musí, protože je před miliony let takhle vytvořila příroda. Mysl s tělem jsou spojeny. Když tělo bude strádat, bude strádat i mysl. A protože jsem učitel, nejvíce mi to vadí právě na základních

NA SRPNOVÉM MS DO 19 LET V BAHRAJNU OBSADILI EVROPŠTÍ ŠAMPIONI SEDMÉ MÍSTO. VE ČTVRTFINÁLE PROHRÁLI S BRONZOVÝM JAPONSKEM, ALE NA TURNAJI PORAZILI MEXIKO, ČÍNU A BRAZÍLII.

školách, kde by tělesná výchova a jiné výchovy měly dominovat.“

To mě překvapuje. Čím myslíš, že to je?

„Myslím si, že tohle vše se vine od těch, kteří nám vládou. A vládou nám naše elity. Protože elity nedávají sportu tu váhu, kterou by měl mít. Co se považuje za správné a co za nesprávné, co má mít váhu v rozpočtu, rozhodují elity. A sport je opravdu popelka, prostě je trpěný. Jenom se říká laciné proklamace o jeho důležitosti pro zdraví, psychickou vyrovnanost, ale kdykoliv dojde ke střetu s jinými dotačními tituly, s jinými potřebami, sport jde stranou. Problém je právě v tom nazírání na sport jen jako zábavy, střetávání těch nadaných. A už vůbec se nebere v potaz, že vrcholový sport je jen vrcholkem ledovce a vrcholky ledovce, ta viditelná část, je jen snad jednou osminou celého ledovce. Máme povinnost se starat o celý ledovec. O všechny děti, mladistvé, dospělé. Prostě sport a sportování musí být skutečnou prioritou, a kdyby to tak bylo a naše elity to vzaly za své, nemůže být například problém s tělocvičnami. Prostě se dá termín, vyčlenit prostředky a je po problému s tělocvičnami.“

A co tí vadí na českých hráčích?

„Právě to, co se tím manifestem snažím zastavit. A to, že jsou totálně pasivní. Jsou prostě, až na výjimky, objektem, nikoliv subjektem tréninkového procesu. Stejně jako většina žáků ve škole. Stylem: Jsem tady, tak mě uče! Lze to s přimhouřením očí pochopit v zaměstnání či škole, ale v činnosti, kterou jsem si vybral, dělám ji dobrovolně, vynikám v ní, baví mě! To mi hlava někdy nebere.“

Jak vypadá tvůj soukromý život?

„Jsem náruživý fanoušek dobrých televizních seriálů, jako jsou Vláda, Okupace nebo Dům z karet. Filmy a seriály představují odreagování na dlouhých soustředěních a kompenzaci k trénování. Je to krásně pasivní po zhruba 15 až 17 hodinách neustálého stresu v jednání s lidmi. Jsem totálně náruživý čtenář, hlavně sci-fi a literatury faktu. Moje představa pohody není jít do hospody na dobré jídlo, ale dobré jídlo a křeslo s dobrým časopisem nebo knihou doma. Zatím jsem neopustil zvyk číst každý den papírové noviny, časopisy od Týdne až třeba po edici Válka. Kvůli úspoře času by bylo asi záhodno opustit svůj zvyk číst v novinách vše od úvodníku až po poslední zprávu o počasí. Knih už nepřečtu tolik jako dříve, není čas, také nemládnu a únava je někdy silnější než touha číst. Protože nemám daleko k důchodu, utěšuji se, že jednou... Z toho titulu si i dělám seznam knih, které jsem musel odložit, ale chtěl bych si je přečíst. Je tu samozřejmě internet, facebook atd. Jsem docela zdatný pisatel různých článků na volejbalový web a dříve jsem se i písemně vyjadřoval do novin k různým společenským událostem. Ale nová média nevyhledávám. Mám z nich strach, z té bezbřehosti, té možnosti vykřičet všechny běsy, kterých nemáme málo, nemít žádnou odpovědnost a jen hrát hru na to, kdo je v dané chvíli vtípnější, tvrdší, sprostější. Není divu, že politika vypadá tak, jak vypadá. Prostě z vynálezu nových médií nejsem nijak nadšen a v tomto případě jsem i rád, že už mám více roků za sebou než před sebou.“

Tedy kompenzace volejbalu.

„Ano. Trénováním strávím strašně času a mám pocit, když to všechno skončí, že vlastně nežiju. Proto ve zbytku času doháním svět kolem sebe a nejkratší cesta je čerba, televize, film. Nechodím spát dřív než ve 2 hodiny v noci. Spím tak pět hodin denně. Příjezdy ze soustředění reprezentačních družstev jsou vždy spojeny s totálním pocitem spánkového dluhu.“

Teď si uvědomuji, že v tom pracovním režimu si nestačíme někdy popovídat jen tak

◀ GRATULACE OD KOLEGY. JIŘÍHO ZACHA POJÍ SE ZDEŇKEM HANÍKEM NEJEN DÁVNÁ SPOLUPRÁCE U NÁRODNÍHO TÝMU MUŽŮ.

o pocitech, nemáme čas se v klidu vyslechnout. Možná, že je to chyba.

„Více než 220 dnů jsem byl v minulém roce mimo domov s reprezentačními družstvy. Do toho nepočítám, když jsem se byl podívat někde na extraligu kadetů atd. A nastává odcizení doma. Když se vrátíš po 14 dnech domů, tak tam, obrazně řečeno, už ani nemáš svoje křeslo u televize. To už s tebou nikdo ani nepočítá, že tam patříš. (smích) Hodně mi chybí popovídat si nejen o volejbale, ale i obecných věcech. To místo, kde jsem vždy měl pocit, že neexistuje jenom volejbal, byla sborovna ve škole. Prostě se mluvilo. Když jsem začal pracovat na svazu, tak posezení u kávy, různá výročí a s nimi spojená setkání u vína. To úplně zmizelo. Tak trochu nikde nejsem doma a nikde mě nevnímají jako člověka s úplně normálními problémy, zdravím počínaje a politikou konče. Jsem zřejmě dobrý pracovník, v mém případě trenér, vyřídím svoji agendu, vezmu zálohu, občas si vyslechnu nějakou kritiku, co jsem udělal špatně, ale pocit, že tam jsou kolegové a kolegyně, úplně zmizel. A bohužel, občas je to stejné i doma. Je to logické, za každý úspěch se musí platit. Život se řítí jak zběsilá herka a pranic se neptá, tak nějak to říkal Miloš Kopecký ve filmu Limonádový Joe. Někdy bych si zoufale přál zastavit se.“

Co bys vyčítal českým trenérům?

„Já vím, máme ohledně úrovně trenérů spolu spor. Ty to vidíš příliš negativně, ale já si myslím, že se trenéři zlepšili. Řekl bych, že i tvoji zásluhou. Hodně se na osvětě pracovalo a pracuje. Myslím si, že jsou naši trenéři odborně výš, než byli. Ale mám pocit, že je málo těch, kteří by se chtěli více zviditelnit, jít s kůží na trh, trénovat národáky. Protože práci na mezinárodním poli se posouvají. Oddíloví trenéři nám sice dělají dobré podhoubí, ale někteří se musí pokusit dostat dál, mít ambice. Ty jsi mi vždy vyčítal, že jsem za sebe nikoho nevychoval, ale vezmi si, co jsem musel vynaložit energie, než jsem přemluvil Honzu Svobodu (nový svazový trenér juniorů), aby přijal práci na svazu. Lidský kapitál je asi největší problém. A nejen volejbalu.“

Co bys vzkázal trenérům a hráčům?

„Hráčům, aby byli aktivní v tréninku. Aby nebyli pouze loutkami, ale i spolutvůrci. A trenérům ty ambice. Ambice v tom dobrém slova smyslu. Když jsem já začal svoji trenérskou dráhu, zapojil jsem se do kdekaké komise na svazu, jezdil na všechny evropské šampionáty, abych neztratil kontakt s vrcholovým volejbalem, účastnil se kdekakého semináře. V tom jsem si vždy rozuměl s Petrem Judou. Byl to takový volejbalový hlad, který mě chválabohu zatím neopustil. Přál bych všem trenérům aspoň trochu toho volejbalového hladu a žádostivosti pokořit nejen své soupeře tady doma, ale i tam venku.“

„Naši trenéři jsou odborně výš, než byli. Ale málo se jich chce více zviditelnit.“